

Sygn. akt VIII Cz 445/13

POSTANOWIENIE

Dnia 2 sierpnia 2013 r.

Sąd Okręgowy w Toruniu VIII Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodnicząca SSO Katarzyna Borowy (spr.)

Sędziowie SO Hanna Matuszewska, SO Małgorzata Maleszka

po rozpoznaniu w dniu 2 sierpnia 2013 r. w Toruniu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku wierzyciela (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w

T.

przeciwko dłużnikowi M. N.

w przedmiocie skargi dłużnika na czynność komornika

na skutek zażalenia dłużnika

od postanowienia Sądu Rejonowego w Toruniu

z dnia 17 maja 2013 r.

sygn. akt XI Co 357/13

postanawia:

- 1. odrzucić zażalenie co do punktu IV (czwartego) postanowienia,**
- 2. zmienić zaskarżone postanowienie w punktach I (pierwszym) i II (drugim) w ten sposób, że umorzyć postępowanie egzekucyjne w sprawie Km 2111/11 prowadzonej przez Komornika Jarosława Grajkowskiego częściowo tj. co do ruchomości w postaci: monitora LCD firmy (...), (...) 22, oraz komputera PC wraz z kartą graficzną, procesorem 4 – rdzeniowym A., płytą główną A., (...) 1 terabajt (...), nagrywarką(...), 8 GB RAM,**
- 3. zasądzić od wierzyciela (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w T. na rzecz dłużnika M. N. kwotę 30 zł (trzydzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania za instancję odwoławczą.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Toruniu postanowieniem z dnia 17 maja 2013 r. w sprawie z wniosku wierzyciela (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w T. przeciwko dłużnikowi M. N. w przedmiocie skargi dłużnika na czynność komornika oddalił skargę dłużnika (pkt I), oddalił wniosek o zwieszenie postępowania egzekucyjnego (pkt II), kosztami postępowania obciążył skarżącego (pkt III) oraz nakazał komornikowi w trybie art. 759 §2 kpc zabezpieczyć (przenieść) na inne nośniki pamięci materiały zgromadzone na dysku zajętego komputera, a następnie usunąć z przedmiotowego dysku materiały zgromadzone przez dłużnika (pkt IV).

W uzasadnieniu Sąd Rejonowy wskazał, że pismem z dnia 11 marca 2013 r. dłużnik M. N. złożył skargę na czynność komornika, polegającą na zajęciu komputera w postaci jednostki centralnej (płyta główna, pamięć RAM, karta graficzna, karta sieciowa, dysk (...), napęd DVD) wraz z monitorem. Skarżący wskazał, że przedmiotowa czynność jest sprzeczna z treścią art. 829 pkt 4 kpc, jako że zajęte przedmioty stanowią narzędzia niezbędne do jego osobistej pracy zarobkowej i tym samym powinny być zdaniem dłużnika wyłączone spod egzekucji. Podniósł, iż co prawda w chwili obecnej pozostaje bez zatrudnienia, lecz utrzymuje się z nieregularnych zleceń, polegających na pisaniu artykułów popularnonaukowych oraz innych, dla których jest niezbędny dostęp do sieci internet oraz do materiałów archiwalnych zgromadzonych na twardym dysku zajętego komputera. Nadto skarżący wskazał, że dysk(...) jest osobistym archiwum dłużnika, w którym gromadzi on dane w postaci zdjęć oraz dokumentów, które to mają znaczną wartość użytkową dla dłużnika i jako takie są wyłączone spod egzekucji na podstawie art. 829 pkt 6 kpc.

W odpowiedzi na skargę komornik wskazał, że dłużnik w trakcie egzekucji wielokrotnie oświadczył, że jest osobą bezrobotną, natomiast firmy, co do których dłużnik wskazał, że z nimi współpracował, w odpowiedzi na zapytanie komornika poinformowały, iż nie łączą ich z dłużnikiem w chwili obecnej żadne umowy. Ponadto komornik zauważył, że przedmiotem zajęcia był wyłącznie dysk (...), a nie dane na nim się znajdujące.

W ocenie Sądu Rejonowego skarga dłużnika nie zasługiwała na uwzględnienie. Przede wszystkim Sąd I instancji wskazał, że analiza materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie prowadzi do wniosku, iż zabezpieczona jednostka komputera oraz dysk(...) nie były w chwili zajęcia niezbędne do wykonywania pracy przez M. N.. O ile bowiem nie budzi wątpliwości fakt wykonywania okresowych zleceń przez dłużnika, o tyle w chwili dokonywania zajęcia nie łączyła dłużnika jakakolwiek tego typu umowa. Stąd Sąd I instancji wyprowadził wniosek, że w momencie zajęcia przedmiotowy komputer nie stanowił dla dłużnika narzędzia niezbędnego do wykonywania pracy, gdyż żadnej takiej wówczas dłużnik nie wykonywał. Nadto Sąd Rejonowy zauważył, że pisanie artykułów popularnonaukowych może również odbywać się ręcznie, zaś przeniesienie ich do formy elektronicznej, następnie przesłanie drogą internetową z uwagi na powszechny w obecnych czasach dostęp do tego typu urządzeń oraz sieci Internet może nastąpić w różnego rodzaju punktach przeznaczonych do tego celu. Jednocześnie Sąd I instancji wskazał, że koniecznym było w trybie art. 759 §2 kpc nakazanie komornikowi podjęcia odpowiednich czynności, które w należyty sposób zabezpieczą rzeczne dane, albowiem nie podlegają one zajęciu i tym samym winny podlegać przekazaniu dłużnikowi.

Zażalenie na powyższe postanowienie złożył dłużnik, zaskarżając je w całości i domagając się jego zmiany poprzez orzeczenie zgodnie z żądaniem skargi. Skarżący podkreślił, że jest osobą bezrobotną, ale utrzymuje się realizacji okresowych zleceń właśnie przy pomocy podlegającego zajęciu komputera, co w pełni znajdowało odzwierciedlenie w protokołach komorniczych. Przyznał, iż nie wiąże go z podmiotami, na rzecz których wykonuje odpłatnie zlecenia, umowa o pracę, nie oznacza to jednak, że pracy faktycznie nie świadczy. Podobnie nie w każdym przypadku zlecenia spisywana jest umowa cywilnoprawna – np. w pierwszym kwartale bieżącego roku nie wiązały dłużnika żadne zobowiązania, a w numerze 1/2013 magazynu (...) ukazał się artykuł dłużnika dotyczący powstania warszawskiego oraz recenzje książek, podobnie bez spisanej w tym względzie umowy, a w numerze 2/2013 tego samego magazynu ukazały się recenzje książek napisane przez dłużnika. Dłużnik wskazał też, że bez spisania umów dokonał w czerwcu bieżącego roku kwerend archiwalnych w Archiwum Państwowym w G. i G. – używając przedmiotowego komputera do zdobycia zlecenia, kontaktu ze zleceniodawcą oraz kontaktów z archiwum (przejrzenie zasobów online), a także tworzył teksty dla studentów mimo braku umów. Podobnie także w tym okresie komputer służył dłużnikowi do tworzenia książki, kontaktu z wydawnictwem, nanoszenia poprawek, korekty, dosyłania brakujących materiałów, natomiast umowa wydawnicza będzie spisana dopiero po zakończeniu tego procesu. Brak komputera z całą pewnością może doprowadzić do rezygnacji wydawnictwa ze współpracy z dłużnikiem. Nadto dłużnik podkreślił, że korzystanie z komputerów publicznych spowoduje wydłużenie procesu powstawania tekstu i jego niższą jakość, jak też może uniemożliwić uzyskiwanie kolejnych zleceń. Jednocześnie skarżący podniósł, że usunięcie danych z poziomu systemu operacyjnego nie spowoduje fizycznego usunięcia danych z nośnika pamięci, wobec czego możliwe będzie ich odzyskanie przez kolejnego użytkownika.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie dłużnika w zakresie punktu IV postanowienia podlegało odrzuceniu jako niedopuszczalne, natomiast co do punktu I i II zażalenie okazało się zasadne.

Bezspornym jest, iż Sąd Rejonowy nakazując komornikowi w punkcie IV zaskarżonego postanowienia w trybie art. 759 §2 kpc zabezpieczyć (przenieść) na inne nośniki pamięci materiały zgromadzone na dysku zajętego komputera, a następnie usunąć z przedmiotowego dysku materiały zgromadzone przez dłużnika, wydał w istocie w tym zakresie komornikowi polecenie dokonania określonych czynności egzekucyjnych, które jako takie nie podlega zaskarżeniu. Dopiero wykonanie takiego polecenia przez komornika może być podstawą do jego zaskarżenia w formie skargi na czynność komornika (Komentarz do art. 759 §2 kpc – Komentarz do Kodeksu postępowania cywilnego, Z. Szczurek – LexOmega 2013). Wobec powyższego zażalenie w powyższym zakresie podlegało odrzuceniu jako niedopuszczalne.

Zażalenie okazało się zasadne, co do punktu I i II postanowienia.

Dłużnik w dniu 30.09.2011 r. podczas czynności w miejscu zamieszkania oświadczył, że choć stałej pracy zarobkowej nie posiada to współpracuje z firmą (...) z W. w oparciu o umowę o dzieło (protokół k. 19 akt Km 2111/11).

W dniu 18.10.2012 r. do kancelarii wpłynęła informacja od dłużnika, że jest osobą bezrobotną, poszukującą pracy, utrzymującą się nieregularnych zleceń „na czarno” (k. 68 akt Km 2111/11).

Następnie w dniu 29.11.2012 r. dłużnik podczas pobytu w kancelarii komornika poinformował, że nadal nie posiada stałej pracy zarobkowej, utrzymuje się z dorywczych zleceń dla czasopism (...), „(...)”(protokół 74 akt Km 2111/11). Podczas zajęcia ruchomości w dniu 5.03.2013 r. dłużnik złożył do protokołu oświadczenie podobnej treści informując dodatkowo o współpracy z (...) i regularnym płaceniu alimentów (k. 81 akt Km 2111/11).

W piśmie z dnia 17.04.2012 r. wierzyciel oświadczył, że dłużnik dokonał wpłaty 2.155 zł, która została zaliczona na poczet spłaty kwoty zadłużenia zgodnie z nakazem zapłaty, tak że do zapłaty pozostały odsetki liczone od dnia spłaty tj. 23.04.2012 r. oraz koszty sądowe (642 zł) i egzekucji (242,09 zł) (k. 59 akta Km 2111/11).

Z karty rozliczeniowej znajdującej się w aktach Km 2111/11 wynika, że na poczet zadłużenia została uiszczona przez dłużnika w dniu 18.10.2011 r. kwota 500 zł.

Dłużnik zawierał umowy o dzieło z (...) Spółka z o.o. w T. w ramach których miał wykonywać pracę od 1.10.2012 r. do 20.10.2012 r., od 1.10.2012 r. do 30.11.2012 r., od 1.01.2013 r. do 1.02.2012 r. i od 1.01.2013 r. do 22.02.2013 r. (umowy z 1.10.2012 r. k. 5 i 6 oraz z 1.01.2013 r. k. 3 i 4 akt).

W ocenie Sądu Okręgowego wiarygodne są twierdzenia dłużnika o wykonywaniu nieregularnych zleceń. M. N. po pierwsze od początku postępowania egzekucyjnego konsekwentnie twierdził, że tego rodzaju sytuacja miała miejsce, po drugie dłużnik przedłożył 4 umowy o dzieło, po trzecie wreszcie w trakcie postępowania egzekucyjnego miały miejsce wpłaty na poczet zadłużenia, a brak podstaw by przyjąć, że dłużnik miał inne źródła utrzymania niż praca świadczona nieregularnie.

Zgodnie z treścią przepisu art. 829 pkt 4 nie podlegają egzekucji m. in. narzędzia i inne przedmioty niezbędne do osobistej pracy zarobkowej dłużnika. Przepis nie pozostawia tu wątpliwości, że przewidziane w nim wyłącznie będzie mieć zastosowanie tylko wobec tych narzędzi i innych przedmiotów, które są niezbędne do pracy świadczonej przez dłużnika **osobiście** (bez udziału osób trzecich) oraz **zarobkowo** (a nie np. jako hobby). Przepis art. 829 pkt 4 nie zawiera natomiast żadnych dalszych warunków, jakim ma odpowiadać praca dłużnika. W szczególności nie ma tu mowy o stałej pracy zarobkowej, ani też tym bardziej o rodzaju zatrudnienia. Należy wobec powyższego przyjąć, że chodzi tu o każdą pracę zarobkową niezależnie od tego, czy jest ona świadczona w ramach stosunku pracy, czy prowadzenia działalności gospodarczej, jak też jako tzw. „praca wolna” (tak Komentarz do art. 829 pkt 4 kpc - Komentarz do Kodeksu postępowania cywilnego, [red.] Jan Jankowski, LexOmega 2013). Dla oceny zatem zasadności

skorzystania z wyłączenia z egzekucji na zasadzie art. 829 pkt 4 kpc wystarczające jest przesądzenie czy dane narzędzie (inny przedmiot) jest niezbędny dłużnikowi do świadczenia pracy osobistej i czy praca ta wykonywana jest zarobkowo. Narzędzie niezbędne do osobistej pracy zarobkowej, to niewątpliwie takie, bez którego wykonywanie pracy byłoby poważnie utrudnione, bądź też niemożliwe. W okolicznościach przedmiotowej sprawy wręcz nie do wyobrażenia jest pisanie przez dłużnika zleconych tekstów ręcznie i przesyłanie ich w takiej formie do wydawnictwa. Co najmniej poważnym utrudnieniem w wykonywaniu pracy dla dłużnika byłoby też korzystanie z komputera publicznego. Przede wszystkim należy tu zauważyć, że specyfika pracy wykonywanej przez dłużnika wymaga dostępu do szeregu informacji zawartych w Internecie, potrzeba uzyskania których nierzadko powstaje już podczas samego pisania. W sytuacji pozbawienia dłużnika komputera nie miałby on dostępu do potrzebnych informacji, natomiast trudno sobie wyobrazić przerywanie za każdym razem pracy z powodu konieczności skorzystania z komputera publicznego. Należy tu również zwrócić uwagę, że osoba, która wykonuje pracę na własny rachunek sama jej poszukuje, natomiast nie ma lepszego i szybszego sposobu komunikowania się niż drogą elektroniczną. W tym też sensie narzędzie będzie niezbędne do wykonywania pracy osobistej dla osób, które wykonują ją samodzielnie, kiedy będzie służyło im do uzyskania pracy. Tym samym można zasadnie przyjąć, że pozbawienie dłużnika komputera wraz z monitorem uniemożliwi mu świadczenie pracy.

W świetle powyższych uwag w ocenie Sądu Okręgowego nie znalazło potwierdzenia wnioskowanie Sądu Rejonowego o tym, że przedmiotowy komputer nie jest niezbędny do wykonywania osobistej pracy przez dłużnika. Decydującego znaczenia nie może mieć tu bowiem okoliczność, że dłużnik nie świadczy pracy w ramach prowadzenia działalności gospodarczej, ani tym bardziej, że w chwili zajęcia akurat nie wykonywał pracy na komputerze. Nie wyklucza to bowiem potencjalnych możliwości zarobkowania dłużnika, wszak pracę na własny rachunek w obecnych realiach cechuje niejednokrotnie właśnie brak ciągłości jej świadczenia.

Także wbrew twierdzeniu Sądu Rejonowego istniały wystarczające podstawy do przyjęcia, że praca wykonywana osobiście przez dłużnika jest wykonywana przez niego w celach zarobkowych, stanowiąc jego źródło utrzymania. Potwierdzają to przedstawione przez dłużnika pisemne umowy cywilnoprawne oraz jego wyjaśnienia zawarte także w protokołach komorniczych, z których jednoznacznie wynika, iż dłużnik jest bezrobotny, a jedynym jego źródłem dochodu jest realizowanie zleceń w czasopiśmie popularnonaukowym. Nie można zatem zakładać, że dłużnik dokona spłaty zadłużenia z innych środków aniżeli pozyskiwane z tytułu osobistej pracy. W tym też znaczeniu realizuje się cecha niezbędności komputera dla dłużnika jako narzędzia dla świadczenia przez niego osobistej pracy zarobkowej.

Potwierdzeniem powyższego jest również fakt, iż do chwili zajęcia komputera dłużnik dokonywał dobrowolnych spłat zadłużenia, wskutek czego spłacił już wg wierzyciela całą należność główną.

Powyższe wskazuje zatem, że egzekucja skierowana do przedmiotów w postaci monitora LCD firmy (...), (...) 22, oraz komputera PC wraz z kartą graficzną, procesorem 4 – rdzeniowym A., płytą główną A., (...) 1 terabajt (...), nagrywarką(...), 8 GB RAM, była w istocie egzekucją skierowaną do przedmiotów nie podlegających egzekucji na zasadzie art. 829 pkt 4 kpc, wobec czego należało umorzyć postępowania egzekucyjne co do tych przedmiotów na podstawie art. 824 §1 pkt 2 kpc. Umorzenie postępowania skutkuje uchyleniem zajęcia (art. 826 kpc). W tej sytuacji rację bytu utraciły zarządzenia Sądu Rejonowego skierowane do komornika co do postępowania z danymi na dysku zajętego komputera.

Wobec wszystkich powołanych okoliczności Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 386 §1 kpc w zw. z art. 13 §2 kpc oraz art. 373 w zw. z art. 370 w zw. z art. 397 §2 zdanie pierwsze kpc oraz z zw. z art.13 §2 kpc. Sąd Okręgowy nie zmienił orzeczenia w części dotyczącej kosztów postępowania za I instancję, gdyż z treści zażalenia nie wynika aby skarżący wnosił o zmianę orzeczenia w tej części.

Umorzenie postępowania w oparciu o art. 824 § 1 pkt. 2 kpc następuje z urzędu w razie stwierdzenia, że dotyczy przedmiotów wyłączonych spod egzekucji. Postanowienie tego rodzaju może wydać także Sąd w sytuacji gdy została wniesiona skarga na czynności Komornika (tak też SN w uchwale z dnia 29 lutego 1996 r. III CZP 17/96 LEX nr 24101, Wokanda 1996/4/10).

O kosztach za instancję odwoławczą Sąd orzekł na mocy art. 108 § 1, 109 zd. 2 i art. 98 § 1 kpc.